

9. **1.2. Частно гражданско дело № 59935/2019 г.:**

10. **1.2.1. Заявител:**

11. По частно гражданско дело № 59935/2019 г. заявител е ===== ЕАД – дружество, регистрирано в България, чийто основен предмет на дейност е събиране на дългове – изкупуване на вземания на други лица (небанкови финансови институции, оператори на мобилни услуги, дружества за доставка на комунални услуги, енергоносители и вода) и предявяването им пред съд срещу длъжниците – физически лица – потребители.

12. Заявителят е с адрес в производството: България, 1407 София, ул. =====. Представява се от юрисконсулт =====, с телефон за контакт: + 359 2 =====.

13. **1.2.2. Длъжник:**

14. Длъжник и по второто дело е физическо лице – все още неконституирано по делото.

2. ИСКАНИЯ НА СТРАНИТЕ:

15. **2.1. По частно гражданско дело № 56730/2019 г.:**

16. По това дело заявителят – =====, е поискал на 03.10.2019 г. издаване на заповед за незабавно изпълнение – акт, с който съдът допуска изпълнение за вземане на заявителя, преди да конституира длъжника като страна в производството, тъй като законодателят презумира, че определени видове актове се ползват със степен на достоверност, която оправдава допускането на принудително изпълнение дори и само при формалната им проверка от външна страна.

17. Незабавно изпълнение се иска въз основа на извлечение от счетоводните книги на банката (признато за акт, по който се допуска незабавно изпълнение съгласно чл. 418, т. 2, посл. хипотеза ГПК) за 3 408, 35 лева – незаплатена част от главница по договор за стоков кредит от 25.02.2018 г.; лихва по договора в размер на 901, 11 лева за периода от 25.02.2018 г. до 24.08.2019 г.; неустойка за забава (увеличен размер на възнаградителната лихва поради изпадане в забава за плащане) в размер на 153, 20 лева за периода от 20.03.2018 г. до 24.08.2018 г.; 26, 48 лева – законна лихва за времето след датата на падеж на последната вноска по кредита – 25.08.2019 г. до 02.10.2019 г., както и 120 лева – разноски за събиране на вземането („при обявяване на кредита за предсрочно изискуем“). По делото се претендират и разноски, които не са предмет на преюдициалния въпрос.

18. Твърди се, че длъжникът по договора за кредит е изпаднал в забава за плащане и не е платил 18 месечни вноски по договора, което налага събирането им по принудителен път.

19. **2.2. По частно гражданско дело № 59935/2019 г.:**

20. По това дело заявителят ===== твърди, че на 10.04.2017 г. е придобил с договор за прехвърляне на вземания (цесия) вземане на дружеството ===== от потребител, който е сключил договор за паричен заем с това дружество на 15.07.2016 г. Към искането не са представени документи, тъй като заповедното производство се води формално (чл. 410 ГПК) и съдът не изследва верността на твърденията на длъжника.

21. Твърди се, че по отпуснатия договор длъжникът – потребител дължи 330, 25 лева неизплатен остатък от главница (която е отпусната в общ размер от 500 лева); договорна лихва в размер на 133, 38 лева за периода от 26.08.2016 г. до 04.11.2016 г. законна лихва за забава в размер на 99, 71 лева за периода от 27.08.2016 г. до 03.09.2019 г., както и неустойка за неизпълнение на задължение по договора с неуточнен характер в размер на 92, 73 лева, дължимата се за периода от 26.08.2016 г. до 04.11.2016 г. По делото се претендират и разноски, които не са предмет на преюдициалния въпрос.

3. НАЦИОНАЛНОТО ПРАВО:

22. **3.1. Конституция на Република България**

23. **Чл. 121.** (4) Актовете на правораздаването се мотивират.

24. **3.2. Граждански процесуален кодекс** (обн. в „Държавен вестник“ (ДВ), бр. 59 от 20 юли 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., посл. изм., ДВ, бр. 83 от 22 октомври 2019 г., в сила от същата дата)

Законност

25. **Чл. 5.** Съдът разглежда и решава делата според точния смисъл на законите, а когато те са непълни, неясни или противоречиви - според общия им разум. При липса на закон съдът основава решението си на основните начала на правото, обичая и морала.

Диспозитивно начало

26. **Чл. 6.** (1) Съдебните производства започват по молба на заинтересованото лице или по искане на прокурора в определените от закон случаи.

(2) Предметът на делото и обемът на дължимата защита и съдействие се определят от страните.

Служебно начало

27. **Чл. 7.** (1) Съдът служебно извършва необходимите процесуални действия по движението и приключването на делото и следи за допустимостта и надлежното извършване на процесуалните действия от страните. Той съдейства на страните за изясняване на делото от фактическа и правна страна.

28. (2) Съдът връчва на страните препис от актовете, които подлежат на

самостоятелно обжалване.

Връчване чрез залепване на уведомление

29. **Чл. 47.** (1) (Доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Когато ответникът в продължение на един месец не може да бъде намерен на посочения по делото адрес и не се намери лице, което е съгласно да получи съобщението, връчителят залепва уведомление на вратата или на пощенската кутия, а когато до тях не е осигурен достъп - на входната врата или на видно място около нея. Когато има достъп до пощенската кутия, връчителят пуска уведомление и в нея. Невъзможността ответникът да бъде намерен на посочения по делото адрес се констатира най-малко с три посещения на адреса, с интервал от поне една седмица между всяко от тях, като най-малко едно от посещенията е в неприсъствен ден. Това правило не се прилага, когато връчителят е събрал данни, че ответникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.
30. (2) В уведомлението се посочва, че книгата са оставени в канцеларията на съда, когато връчването става чрез служител на съда или частен съдебен изпълнител, съответно в общината, когато връчването става чрез неин служител, както и че те могат да бъдат получени там в двуседмичен срок от залепването на уведомлението.
31. (3) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Когато ответникът не се яви да получи книгата, съдът служебно проверява неговата адресна регистрация, освен в случаите на чл. 40, ал. 2 и чл. 41, ал. 1, в които съобщението се прилага към делото. Ако посоченият адрес не съвпада с постоянния и настоящия адрес на страната, съдът разпорежда връчване по настоящия или постоянния адрес по реда на ал. 1 и 2. Съдът служебно проверява и местоработата на ответника и разпорежда връчване по местоработата, съответно местослуженето или мястото за осъществяване на стопанска дейност.
32. (5) Съобщението се смята за връчено с изтичането на срока за получаването му от канцеларията на съда или общината.
33. (7) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) Разпоредбите на ал. 1 – 5 се прилагат съответно за връчването на съобщения на подпомагаща страна, както и за връчване на заповед за изпълнение.
34. (8) Разпоредбите на ал. 1 и 2 се прилагат за връчването на съобщения на свидетел, вещо лице и неучастващо в делото лице, като съобщението се оставя в пощенската кутия, а когато до нея не е осигурен достъп - чрез залепване на уведомление.

Съдържание на исковата молба

35. **Чл. 127.** (1) Исковата молба трябва да бъде написана на български език и да съдържа:
1. посочване на съда;
 2. името и адреса на ищеца и ответника, на техните законни представители или пълномощници, ако имат такива, както и единния граждански номер на ищеца и

номера на факса и телекса, ако има такива;

3. цената на иска, когато той е оценяем;
4. изложение на обстоятелствата, на които се основава искът;
5. в какво се състои искането;
6. подпис на лицето, което подава молбата. (...)

36. (3) Ако подателят на молбата не знае или не може да я подпише, тя се подписва от лицето, на което той е възложил това, като се посочва причината, поради която сам не е подписал.

Приложения към исковата молба

37. **Чл. 128.** Към исковата молба се представят:
1. пълномощното, когато молбата се подава от пълномощник;
 2. документ за внесените държавни такси и разноски, когато такива се дължат;
 3. преписи от исковата молба и от приложенията към нея според броя на ответниците.

Заявление за издаване на заповед за изпълнение

38. **Чл. 410.** (1) Заявителят може да поиска издаване на заповед за изпълнение:
1. за вземания за парични суми или за заместими вещи, когато искът е подсъден на районния съд;
 2. за предаването на движима вещ, която длъжникът е получил със задължение да я върне или е обременена със залог или е прехвърлена от длъжника със задължение да предаде владението, когато искът е подсъден на районния съд.
39. (2) (Доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Заявлението съдържа искане за издаване на изпълнителен лист и трябва да отговаря на изискванията на чл. 127, ал. 1 и 3 и чл. 128, т. 1 и 2. В заявлението се посочва и банкова сметка или друг начин за плащане.

Издаване на заповед за изпълнение

40. **Чл. 411.** (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., изм. - ДВ, бр. 50 от 2015 г., доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Заявлението се подава до районния съд по постоянния адрес или по седалището на длъжника, който в тридневен срок извършва служебна проверка на местната подсъдност. Ако съдът прецени, че делото не му е подсъдно, той го изпраща незабавно на надлежния съд.
41. (2) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2015 г.) Съдът разглежда заявлението в разпоредително заседание и издава заповед за изпълнение в срока по ал. 1, освен когато:
1. (доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) искането не отговаря на изискванията на чл. 410 и заявителят не отстрани допуснатите нередовности в тридневен срок от съобщението;
 2. искането е в противоречие със закона или с добрите нрави;
 3. длъжникът няма постоянен адрес или седалище на територията на Република България;
 4. длъжникът няма обичайно местопребиваване или място на дейност на територията на Република България.

42. (3) При уважаване на заявлението съдът издава заповед за изпълнение, препис от която се връчва на длъжника.

Съдържание на заповедта за изпълнение

43. **Чл. 412.** Заповедта за изпълнение съдържа: (...)
- б. задължението, което длъжникът трябва да изпълни, и разноските, които трябва да плати;
 - 8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) покана до длъжника да изпълни в двуседмичен срок от връчването на заповедта;
 - 9. (изм. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., предишна т. 8, изм. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) указание, че длъжникът може да подаде възражение в срока по т. 8;
 - 10. (предишна т. 9 - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) указание, че ако длъжникът не направи възражения пред издалия заповедта съд или не изпълни, заповедта за изпълнение влиза в сила и ще се пристъпи към принудително изпълнение... .

Обжалване

44. **Чл. 413.** (1) Заповедта за изпълнение не подлежи на обжалване от страните, освен в частта за разноските.
45. (2) (Доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 21.12.2010 г.) Разпореждането, с което се отхвърля изцяло или отчасти заявлението, може да се обжалва от заявителя с частна жалба, от която не се представя препис за връчване.

Възражение

46. **Чл. 414.** (1) (Доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Длъжникът може да възрази писмено срещу заповедта за изпълнение или срещу част от нея. Обосноваване на възражението не се изисква освен в случаите по чл. 414а.
47. (2) Възражението се прави в двуседмичен срок от връчването на заповедта, който не може да бъде продължаван.

Възражение при изпълнение в срока за доброволно изпълнение

48. **Чл. 414а.** (Нов - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) (1) Длъжник, който е изпълнил задължението си по заповедта за изпълнение в срока по чл. 412, т. 8, може да възрази писмено срещу заповедта за изпълнение с твърдение, че е изпълнил изцяло или частично задължението си. Към възражението се прилагат доказателства за изпълнението на задължението с препис за заявителя.

Действие на възражението

49. **Чл. 415.** (Изм. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) (1) Съдът указва на заявителя, че може да предяви иск за вземането си в следните случаи:
- 1. когато възражението е подадено в срок;
 - 2. когато заповедта за изпълнение е връчена на длъжника при условията на чл. 47, ал. 5;
 - 3. когато съдът е отказал да издаде заповед за изпълнение.

50. (2) Когато дава указания за предявяване на иск в случаите по ал. 1, т. 2, съдът постановява спиране на изпълнението, ако е издаден изпълнителен лист по чл. 418.
51. (3) Искът по ал. 1, т. 1 и 2 е установителен, а по т. 3 - осъдителен.
52. (4) Искът се предявява в едномесечен срок от съобщението, като заявителят довнося дължимата държавна такса.
53. (5) Когато заявителят не представи доказателства, че е предявил иска в посочения срок, съдът обезсилва заповедта за изпълнение частично или изцяло, както и изпълнителния лист, издаден по чл. 418.

Влизане в сила на заповедта за изпълнение

54. **Чл. 416.** (Доп. - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) Когато възражение не е подадено в срок или е оттеглено, или след влизане в сила на съдебното решение за установяване на вземането, заповедта за изпълнение влиза в сила. Въз основа на нея съдът издава изпълнителен лист и отбелязва това върху заповедта.

Заповед за изпълнение въз основа на документ

55. **Чл. 417.** Заявителят може да поиска издаване на заповед за изпълнение и когато вземането, независимо от неговата цена, се основава на:
1. акт на административен орган, по който допускането на изпълнението е възложено на гражданските съдилища;
 2. документ или извлечение от счетоводни книги, с които се установяват вземания на държавните учреждения, общините и банките;
 3. нотариален акт, спогодба или друг договор, с нотариална заверка на подписите относно съдържащите се в тях задължения за заплащане на парични суми или други заместими вещи, както и задължения за предаване на определени вещи

Незабавно изпълнение

56. **Чл. 418.** (1) Когато със заявлението е представен документ по чл. 417, на който се основава вземането, кредиторът може да поиска от съда да постанови незабавно изпълнение и да издаде изпълнителен лист.
57. (2) Изпълнителният лист се издава, след като съдът провери дали документът е редовен от външна страна и удостоверява подлежащо на изпълнение вземане срещу длъжника. За издаването на изпълнителния лист съдът прави надлежна бележка върху представения документ и върху заповедта за изпълнение.
58. (3) Когато според представения документ изискуемостта на вземането е в зависимост от изпълнението на насрещно задължение или от настъпването на друго обстоятелство, изпълнението на задължението или настъпването на обстоятелството трябва да бъдат удостоверени с официален или с изходящ от длъжника документ.
59. (4) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 21.12.2010 г.) Разпореждането, с което се отхвърля изцяло или отчасти молбата за издаване на изпълнителен лист, може да се обжалва от молителя в едноседмичен срок от съобщаването му с частна жалба, от която не се представя препис за връчване.

60. (5) (Доп. - ДВ, бр. 50 от 2015 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Заповедта за изпълнение с отбелязването за издаден изпълнителен лист и копие от документа, въз основа на който е издадена заповедта за изпълнение, се връчва от съдебния изпълнител. Съдебният изпълнител незабавно изпраща до съда копие от съобщението заедно с връчените документи с отбелязване на връчването на всеки един от тях.

Обжалване на разпореждането за незабавно изпълнение

61. **Чл. 419.** (1) Разпореждането, с което се уважава молбата за незабавно изпълнение, може да се обжалва с частна жалба в двуседмичен срок от връчване на заповедта за изпълнение.
62. (2) Частната жалба срещу разпореждането за незабавно изпълнение се подава заедно с възражението срещу издадената заповед за изпълнение и може да се основе само на съображения, извлечени от актове по чл. 417.
63. (3) Обжалването на разпореждането за незабавно изпълнение не спира изпълнението.

Спиране на изпълнението

64. **Чл. 420.** (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2017 г., в сила от 22.12.2017 г.) Възражението срещу заповедта за изпълнение не спира принудителното изпълнение в случаите по чл. 417, т. 1 - 9, освен когато длъжникът представи надлежно обезпечение за кредитора по реда на чл. 180 и 181 от Закона за задълженията и договорите.
65. (2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Когато в срока за възражение е направено искане за спиране, подкрепено с писмени доказателства, съдът, постановил незабавно изпълнение, може да го спре и без да е необходимо обезпечението по ал. 1.
66. (3) Определението по искането за спиране може да се обжалва с частна жалба.

Започване на изпълнението

67. **Чл. 426.** (1) Съдебният изпълнител пристъпва към изпълнение по молба на заинтересованата страна на основание представен изпълнителен лист или друг акт, подлежащ на изпълнение.
68. **3.3. Граждански процесуален кодекс от 1952 г. (отменен)** (обн. ДВ, бр.12 от 8 февруари 1952 г.; отм. ДВ, бр. 59 от 20 юли 2007 г., в сила от 01.01.2008 г.)
69. **Чл. 237.** (доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г..) Подлежат на принудително изпълнение: (...) в) (изм. - Изв., бр. 90 от 1961 г., изм. - ДВ, бр. 124 от 1997 г., в сила от 01.04.1998 г., доп. - ДВ, бр. 70 от 1998 г., доп. - ДВ, бр. 105 от 2005 г.) документите и извлеченията от сметките, с които се установяват вземания на банките, Централното управление на Националната здравноосигурителна каса и районните здравноосигурителни каси, държавните учреждения и общините, български граждани, които нямат доход и/или имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес, ако задължението не е изпълнено;
70. **3.4. Закон за потребителския кредит** (обн. ДВ, бр. 18 от 5 Март 2010 г., в сила от

12.05.2010 г.; изм. и доп. ДВ. бр.35 от 22 април 2014г., в сила от 23.07.2014 г.; посл. изм., ДВ, бр. бр. 17 от 26 февруари 2019 г., в сила от 2 март 2019 г.)

71. **Чл. 2.** Целта на закона е да осигури защита на потребителите чрез създаване на равноправни условия за получаване на потребителски кредит, както и чрез насърчаване на отговорно поведение от страна на кредиторите при предоставяне на потребителски кредит.
72. **Чл. 9.** (1) Договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или за доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време, при които потребителят заплаща стойността на услугите, съответно стоките, чрез извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне.
73. (2) Страни по договора за потребителски кредит са потребителят и кредиторът.
74. (3) Потребител е всяко физическо лице, което при сключването на договор за потребителски кредит действа извън рамките на своята професионална или търговска дейност.
75. (4) Кредитор е всяко физическо или юридическо лице, което предоставя или обещава да предостави потребителски кредит в рамките на своята професионална или търговска дейност.
76. **Чл. 10.** (1) (Изм. - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт - не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора.
77. (2) Кредиторът не може да изисква и да събира от потребителя каквото и да е плащане, включително на лихви, такси, комисиони или други разходи, свързани с договора за кредит, които не са предвидени в сключения договор за потребителски кредит.
78. (3) Алинея 1 се прилага за всички изменения и допълнения към сключения договор, които се подписват от двете страни по договора, с изключение на случаите, когато договорът изрично предвижда възможност за промяна на лихвения процент едностранно от страна на кредитора.
79. (4) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Едностранна промяна на общия разход по кредита за потребителя се допуска, когато са налице едновременно следните условия:
1. в договора за кредит изрично е предвидена възможност за увеличаване и за намаляване на общия разход по кредита;
 2. обстоятелствата, приложими към промяната на общия разход по кредита, са

описани в договора, обективно са обосновани и не зависят от волята на кредитора.

80. (5) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Всяка уговорка, която противоречи на условията по ал. 4 или ги заобикаля, е нищожна.
81. **Чл. 10а.** (Нов - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) (1) Кредиторът може да събира от потребителя такси и комисиони за допълнителни услуги, свързани с договора за потребителски кредит.
82. (2) Кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита.
83. (3) Кредиторът не може да събира повече от веднъж такса и/или комисиона за едно и също действие.
84. (4) Видът, размерът и действието, за което се събират такси и/или комисиони, трябва да бъдат ясно и точно определени в договора за потребителски кредит.
85. **Чл. 11.** (1) Договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа:
1. датата и мястото на сключването му;
 2. вида на предоставения кредит;
 3. името, единния граждански номер (личен номер или личен номер за чужденец), постоянния и настоящия адрес на потребителя;
 4. името/наименованието, правноорганизационната форма, кода по БУЛСТАТ или ЕИК и адреса/седалището на кредитора;
 5. данните по т. 3 за физически лица и по т. 4 за еднолични търговци и юридически лица - когато в договорите участва кредитен посредник;
 6. срока на договора за кредит;
 7. общия размер на кредита и условията за усвояването му;
 8. стоката или услугата и нейната цена в брой - когато кредитът е под формата на разсрочено плащане за стока или услуга или при свързани договори за кредит;
 9. лихвения процент по кредита, условията за прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, който е свързан с първоначалния лихвен процент, както и периодите, условията и процедурите за промяна на лихвения процент; ако при различни обстоятелства се прилагат различни лихвени проценти, тази информация се предоставя за всички приложими лихвени проценти;
- 9а. (нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) методиката за изчисляване на референтния лихвен процент съгласно чл. 33а;
10. годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин;
 11. условията за издължаване на кредита от потребителя, включително погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, последователността на разпределение на

вноските между различните неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването;

12. информация за правото на потребителя при погасяване на главницата по срочен договор за кредит да получи при поискване и безвъзмездно, във всеки един момент от изпълнението на договора, извлечение по сметка под формата на погасителен план за извършените и предстоящите плащания; погасителният план посочва дължимите плащания и сроковете и условията за извършването на тези плащания; планът съдържа разбивка на всяка погасителна вноски, показваща погасяването на главницата, лихвата, изчислена на базата на лихвения процент, и когато е приложимо, допълнителните разходи; когато лихвеният процент не е фиксиран или когато допълнителните разходи могат да бъдат променени съгласно договора за кредит, в погасителния план се посочва ясно, че информацията, съдържаща се в плана, е валидна само до последваща промяна на лихвения процент или на допълнителните разходи съгласно договора за кредит;

13. извлечение, показващо периодите и условията за плащане на свързаните повтарящи се или еднократни разходи и лихвата, когато те трябва да се заплатят, без погасяване на главницата;

14. всички разходи за откриване и обслужване на една или повече банкови сметки, предназначени за обслужване (усвояване и погасяване) на кредита, освен ако откриването на банкова сметка не е доброволно, разходите за използване на платежен инструмент, позволяващ едновременното извършване на предоставяне на кредита и неговото погасяване, както и всички други разходи, произтичащи от договора за кредит, и условията, при които те могат да бъдат променени;

15. лихвения процент, който се прилага при просрочени плащания, изчислен към момента на сключване на договора за кредит, начините за неговото променяне, както и стойността на всички разходи, които се дължат при неизпълнение на договора;

16. предупреждение за последиците за потребителя при просрочие на вноските;

17. наличието на нотариални и други такси, които са свързани с договора за кредит, ако има такива;

18. обезпеченията, които потребителят е длъжен да предостави, ако има такива;

19. изискуемите застраховки, ако има такива;

20. наличието или липсата на право на отказ на потребителя от договора, срока, в който това право може да бъде упражнено, и другите условия за неговото упражняване, включително информация за задължението на потребителя да погаси усвоената главница и лихвата съгласно чл. 29, ал. 4 и 6, както и за размера на лихвения процент на ден;

21. информация за правата на потребителя, произтичащи от чл. 27 и 28, както и условията за упражняване на тези права;

22. правото на предсрочно погасяване на кредита, реда за неговото осъществяване и когато е необходимо, информация за правото на кредитора на обезщетение в случаите по чл. 32, както и начина за неговото изчисляване;

23. реда за прекратяване на договора за кредит;

24. наличието на извънсъдебни способности за решаването на спорове и за обезщетяване на потребителите във връзка с предоставяне на потребителски кредит, както и условията за тяхното използване;

25. другите клаузи и условия по договора;

26. адреса на Комисията за защита на потребителите като контролен орган по спазване изискванията на този закон;

27. подписи на страните.

86. (2) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Общите условия са неразделна част от договора за потребителски кредит и всяка страница се подписва от страните по договора.

87. (3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Когато се прилага ал. 1, т. 12, кредиторът предоставя на потребителя при поискване и безвъзмездно, във всеки един момент на договора, извлечение по сметка под формата на погасителен план за извършените и предстоящите плащания.

88. (4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) При договори за кредит, съгласно които плащанията, направени от потребителя, не водят незабавно до съответстващо погасяване на общия размер на кредита, а се използват за възстановяване на средствата (капитала) при условия и в срокове, предвидени в договора или в допълнителен договор, се посочва ясно, че този вид договори не предвиждат гаранция за погасяване на общия размер на кредита, усвоен по договора за кредит, с изключение на случаите, когато е предоставена такава.

89. **Чл. 14.** (1) Кредиторът уведомява потребителя на хартиен или на друг траен носител за всяка промяна на лихвения процент преди влизането в сила на промяната, както и за:

1. размера на вноските след влизане в сила на новия лихвен процент;

2. броя или периодичността на вноските, ако се променят.

90. (2) Потребителят се смята за уведомен, когато уведомлението е било изпратено на последния посочен от него адрес.

91. (3) (Изм. - ДВ, бр. 20 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) Когато промяната на лихвения процент произтича от промяна в определен референтен лихвен процент и новият референтен лихвен процент е направен публично достояние чрез използването на подходящи средства и информацията за новия референтен лихвен процент и за неговите компоненти може да се намери в търговските помещения на кредитора, страните по договора за кредит могат да уговорят, че информацията по ал. 1 се предоставя периодично на потребителя.

92. **Чл. 19.** (1) Годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия

размер на предоставения кредит.

93. (2) Годишният процент на разходите по кредита се изчислява по формула съгласно приложение № 1, като се вземат предвид посочените в него общи положения и допълнителни допускания.
94. (3) При изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват разходите:
1. които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит;
 2. различни от покупната цена на стоката или услугата, които потребителят дължи при покупка на стока или предоставяне на услуга, независимо дали плащането се извършва в брой или чрез кредит;
 3. за поддържане на сметка във връзка с договора за потребителски кредит, разходите за използване на платежен инструмент, позволяващ извършването на плащания, свързани с усвояването или погасяването на кредита, както и други разходи, свързани с извършването на плащанията, ако откриването на сметката не е задължително и разходите, свързани със сметката, са посочени ясно и отделно в договора за кредит или в друг договор, сключен с потребителя.
95. (4) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България.
96. (5) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Клаузи в договор, надвишаващи определените по ал. 4, се считат за нищожни.
97. (6) (Нова - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) При плащания по договори, съдържащи клаузи, които са обявени за нищожни по ал. 5, надвзетите средства над прага по ал. 4 се удържат при последващи плащания по кредита.
98. **Чл. 20.** (1) Правата, предоставени на потребителите по този закон, не могат да се ограничават. Всяка уговорка, с която предварително се изключват или ограничават правата на потребителите, е недействителна.
99. (2) Отказът от права, предоставени на потребителите по този закон, е недействителен.
100. (3) Когато договорът за потребителски кредит е непосредствено свързан с територията на Република България или с територията на друга държава - членка на Европейския съюз, или с територията на повече държави - членки на Европейския съюз, потребителят не може да бъде лишен от защитата, предоставена му по този закон, или от защитата, предоставена му от законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз.
101. **Чл. 21.** (1) Всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.
102. (2) Всяка клауза в договор за потребителски кредит с фиксиран лихвен процент,

която определя обезщетение за кредитора, по-голямо от посоченото в чл. 32, ал. 4, е нищожна.

103. **Чл. 22.** (Доп. - ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г.) Когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9, договарът за потребителски кредит е недействителен.
104. **Чл. 23.** Когато договарът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита.
105. **Чл. 24.** За договора за потребителски кредит се прилагат и чл. 143 - 148 от Закона за защита на потребителите.
106. **Чл. 26.** (1) Кредиторът може да прехвърли вземането си по договор за потребителски кредит на трето лице само ако договарът за потребителски кредит предвижда такава възможност.
107. (2) Когато кредиторът прехвърли вземанията си по договора за потребителски кредит на трето лице, потребителят има право да направи спрямо това трето лице всички възражения, които има към първоначалния кредит, включително възраженията за прихващане.
108. (3) Недействителна е всяка клауза от договора за потребителски кредит, която изключва или ограничава правото на потребителя по ал. 2.
109. (4) Кредиторът информира потребителя за прехвърляне на вземането по ал. 1, освен когато първоначалният кредит по споразумение с новия кредитор продължава да администрира кредита по отношение на потребителя.
110. **Чл. 33.** (1) При забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата.
111. (2) Когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва.
112. (3) Кредиторът не може да откаже да приеме частично плащане по потребителски кредит.
113. **§ 2.** (Доп. - ДВ, бр. 91 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Този закон въвежда разпоредбите на Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета (ОВ, L 133/66 от 22 май 2008 г.) и на Директива 2011/90/ЕС на Комисията от 14 ноември 2011 г. за изменение на част II на Приложение I към Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, в която са предвидени допълнителни допускания за изчисляването на годишния процент на разходите (ОВ, L 296/35 от 15 ноември 2011 г.).
114. **3.5. Закон за защита на потребителите** (обн. ДВ, бр. бр.99 от 9 декември 2005 г.,

в сила от 10.06.2006 г.; посл. доп. ДВ, бр.45 от 7 юни 2019г.)

115. **Чл. 143.** Неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, като:

1. освобождава от отговорност или ограничава отговорността на производителя, търговеца или доставчика, произтичаща от закон, в случай на смърт или телесни повреди на потребителя, причинени в резултат на действие или бездействие от страна на търговеца или доставчика;

2. изключва или ограничава правата на потребителя, произтичащи от закон, по отношение на търговеца или доставчика или на друго лице при пълно или частично неизпълнение или неточно изпълнение на договорни задължения, включително изключва възможността за прихващане на задължение към търговеца или доставчика с друго насрещно вземане, което има спрямо него;

3. поставя изпълнението на задълженията на търговеца или доставчика в зависимост от условие, чието изпълнение зависи единствено от неговата воля;

4. позволява на търговеца или доставчика да задържи заплатените от потребителя суми, в случай че последният откаже да сключи или да изпълни договора, като същевременно не предвижда право на потребителя да получи обезщетение на същата стойност при неключване или неизпълнение на договора от страна на търговеца или доставчика;

5. задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка;

6. позволява на търговеца или доставчика да се освободи от задълженията си по договора по своя преценка, като същата възможност не е предоставена на потребителя, както и да задържи сума, получена за престация, която не е извършил, когато сам прекрати договора;

7. позволява на търговеца или доставчика да прекрати действието на безсрочен договор без предизвестие, освен когато има сериозни основания за това;

8. предвижда необосновано кратък срок за мълчаливо съгласие за продължаване на договора при непротивопоставяне на потребителя;

8а. (нова - ДВ, бр. 57 от 2015 г.) предвижда автоматично продължаване на срочен договор, ако потребителят не заяви желание за прекратяването му, и срокът, в който трябва да направи това, е прекалено отдалечен от датата, на която изтича срочният договор;

9. налага на потребителя приемането на клаузи, с които той не е имал възможност да се запознае преди сключването на договора;

10. позволява на търговеца или доставчика да променя едностранно условията на договора въз основа на непредвидено в него основание;

11. позволява на търговеца или доставчика да променя едностранно без основание характеристиките на стоката или услугата;

12. предвижда цената да се определя при получаването на стоката или предоставянето на услугата или дава право на търговеца или доставчика да увеличава цената, без потребителят да има право в тези случаи да се откаже от договора, ако окончателно определената цена е значително завишена в сравнение с цената, уговорена при сключването на договора;

13. дава право на търговеца или доставчика да определи дали стоката или услугата отговаря на посочените в договора условия или му предоставя изключително право да тълкува клаузите на договора;

14. налага на потребителя да изпълни своите задължения, дори и ако търговецът или доставчикът не изпълни своите;

15. дава възможност на търговеца или доставчика без съгласието на потребителя да прехвърли правата и задълженията си по договора, когато това може да доведе до намаляване на гаранциите за потребителя;

16. изключва или възпрепятства правото на предявяване на иск или използването на други средства от страна на потребителя за решаването на спора, включително задължава потребителя да се обръща изключително към определен арбитражен съд, който не е предвиден по закон; ограничава необосновано средствата за доказване, с които потребителят разполага, или му налага тежестта на доказване, която съгласно приложимото право би трябвало да бъде за сметка на другата страна по договора;

17. ограничава обвързаността на търговеца или доставчика от поети чрез негови представители задължения или поставя неговите задължения в зависимост от спазването на определено условие;

18. (нова - ДВ, бр. 57 от 2015 г.) не позволява на потребителя да прецени икономическите последици от сключването на договора;

19. (предишна т. 18 - ДВ, бр. 57 от 2015 г.) поставя други подобни условия.

116. **Чл. 144.** (1) Разпоредбата на чл. 143, т. 7 не се прилага за клаузи, при които доставчикът на финансови услуги си запазва правото при наличие на основателна причина едностранно и без предизвестие да прекрати договор, сключен за неопределен срок, при условие че доставчикът на финансовите услуги се е задължил да извести незабавно другата страна/страни по договора за неговото прекратяване.

117. (2) Разпоредбата на чл. 143, т. 10 не се прилага за клаузи, при които:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2014 г., в сила от 25.07.2014 г.) доставчикът на финансови услуги си запазва правото при наличие на основателна причина да промени без предизвестие лихвен процент, дължим от потребителя или на потребителя, или стойността на всички други разходи, свързани с финансовите услуги, при условие че доставчикът на финансовата услуга е поел задължение да уведоми за промяната другата страна/страни по договора в 7-дневен срок и другата страна/страни по договора има правото незабавно да прекрати договора;

2. търговецът или доставчикът на финансовите услуги си запазва правото да промени едностранно условията на безсрочен договор, при условие че се е задължил в

тридневен срок да информира потребителя за промените и потребителят има правото да прекрати договора.

118. (3) Разпоредбите на чл. 143, т. 7, 10 и 12 не се прилагат по отношение на:
1. сделките с ценни книжа, финансови инструменти и други стоки или услуги, чиято цена е свързана с колебанията/измененията на борсовия курс или индекс или с размера на лихвения процент на финансовия пазар, които са извън контрола на търговеца или доставчика на финансови услуги;
 2. договорите за покупка или продажба на чужда валута, пътнически чекове или международни парични преводи в чужда валута.
119. (4) Разпоредбата на чл. 143, т. 12 не се прилага при клаузи за индексирание на цени, при условие че клаузите са законосъобразни и методът за промяна на цените е описан подробно и ясно в договора.
120. **Чл. 145.** (1) Неравноправната клауза в договор, сключен с потребителя, се преценява, като се вземат предвид видът на стоката или услугата - предмет на договора, всички обстоятелства, свързани с неговото сключване към датата на сключването, както и всички останали клаузи на договора или на друг договор, от който той зависи.
121. (2) Преценяването на неравноправната клауза в договора не включва определянето на основния му предмет, както и съответствието между цената или възнаграждението, от една страна, и стоката и услугата, която ще бъде доставена или извършена в замяна, от друга страна, при условие че тези клаузи на договора са ясни и разбираеми.
122. **Чл. 146.** (1) Неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално.
123. (2) Не са индивидуално уговорени клаузите, които са били изготвени предварително и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им, особено в случаите на договор при общи условия.
124. (3) Обстоятелството, че някои условия са индивидуално уговорени, не изключва прилагането на този раздел към останалата част от договора.
125. (4) Когато търговецът или доставчикът твърди, че определено условие от договора е индивидуално уговорено, тежестта за доказването пада върху него.
126. (5) Наличието на неравноправни клаузи в договор, сключен с потребител, не води до неговата нищожност, ако договорът може да се прилага и без тези клаузи.
127. **Чл. 147.** (1) Клаузите на договорите, предлагани на потребителите, трябва да бъдат съставени по ясен и недвусмислен начин.
128. (2) При съмнение относно смисъла на определено условие то се тълкува по благоприятен за потребителя начин.
129. **§ 13а.** (Нов - ДВ, бр. 64 от 2007 г., в сила от 08.09.2007 г.) Този закон въвежда разпоредбите на: ... 9. Директива 93/13/ЕИО на Съвета относно неравноправните

клаузи в потребителските договори... .

130. **3.6. Закон за задълженията и договорите** (обнародван, ДВ., бр. 275 от 22 ноември 1950 г., в сила от 1 януари 1951 г., посл. изменен в ДВ, бр. 42 от 22 май 2018 г.):

131. **Чл. 86.** При неизпълнение на парично задължение длъжникът дължи обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата. За действително претърпени вреди в по-висок размер кредиторът може да иска обезщетение съобразно общите правила.

132. Размерът на законната лихва се определя от Министерския съвет.

133. **3.7. Постановление № 426 от 18. декември 2014 г. за определяне размера на законната лихва по просрочени парични задължения** (Обнародвано в ДВ, бр. 106 от 23. декември 2014 г., в сила от 1 януари 2015 г.):

134. **Член единствен.** (1) Определя годишния размер на законната лихва за просрочени парични задължения в размер на основния лихвен процент на Българската народна банка в сила от 1 януари, съответно от 1 юли, на текущата година плюс 10 процентни пункта.

135. (2) Дневният размер на законната лихва за просрочени парични задължения е равен на 1/360 част от годишния размер, определен по ал. 1.

136. (3) Лихвеният процент по ал. 1 в сила от 1 януари на текущата година е приложим за първото полугодие на съответната година, а лихвеният процент в сила от 1 юли е приложим за второто полугодие.

Допълнителна разпоредба

137. **§ 1.** Постановлението въвежда изисквания на Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки (ОВ, L 48/1 от 23 февруари 2011 г.).

138. **3.8. Закон за съдебната власт** (обнародван, ДВ, бр. 64 от 7 август 2007г.; посл. изм., ДВ, бр. 83 от 22 октомври 2019 г.)

139. **Чл. 130.** (2) Тълкувателните решения и тълкувателните постановления са задължителни за органите на съдебната и изпълнителната власт, за органите на местното самоуправление, както и за всички органи, които издават административни актове.

140. **3.9. Национална съдебна практика**

141. Цитирана е съдебна практика на Върховния касационен съд – която има задължителен характер с оглед чл. 130 ЗСВ (вж. горе), и определения по конкретни дела, които нямат задължителен характер. Цитирана е и практика на контролната инстанция на настоящия съд по дела в рамките на заповедното производство –

Софийския градски съд. Определенията на Софийския градски съд са цитирани по правноинформационна система, тъй като този съд не публикува актовете си, с които слага край на производството, различни от решения по искиви производства.

142. **3.9.1. Тълкувателно решение № 4/2013 г. от 18.06.2014 г. на Общото събрание на гражданската и търговската колегия (ОСГТК) на Върховния касационен съд за заповедното производство (публикувано на: <http://www.vks.bg/Dela/2013-04-ОСГТК-Тълкувателно%20решение.pdf>)**

143. „2.б. Отговаря ли на изискванията по чл. 410, ал. 2 вр. чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 и по чл. 417 ГПК, когато в заявлението не са подробно посочени обстоятелствата, от които произтича вземането, но същите могат да се извлекат от представените към заявлението документи?

144. По въпроса е налице противоречива практика на съдилищата.

145. Според едното становище, след като в заповедното производство съдът не може да събира доказателства за съществуване на заявеното вземане, той няма и правото да прави изводи за основанието и предмета на вземането въз основа на документи, които не са част от заявлението. Според другото становище приложените към заявлението документи са част от самото искане, тъй като представянето им сочи на волята на заявителя да се ползва от тях.

146. ОСГТК на ВКС намира следното:

147. Според изричната разпоредба на чл.410, ал.2 ГПК, заявлението трябва да отговаря на изискванията на чл. 127, ал.1 ГПК, т.е. необходимо е да съдържа изложение на обстоятелствата, на които се основава вземането. В този смисъл точната индивидуализация на вземането по основание и размер обуславя редовността на заявлението като основание за издаване на заповедта за изпълнение. В случай че в заявлението липсва надлежна индивидуализация на неговото основание, същото подлежи на отхвърляне, при което заповедният съд не може да извлича това основание от приложените към заявлението документи. Съображенията са, тъй като в заповедното производство по чл.410 ГПК съдът не събира доказателства /целта на производството е не установяване на самото вземане, а само проверка дали същото е спорно/, и следователно от приложените към заявлението документи не могат да се правят изводи както за съществуване на вземането, така и за основанието, на което същото се претендира. В хипотезата на чл.417 ГПК обаче, при която съдът се произнася въз основа на представен от заявителя документ, е допустимо основанието и предмета на вземането да се определят въз основа на този документ, тъй като по смисъла на закона същият е задължително приложение към заявлението, въз основа на което се издава заповед за незабавно изпълнение, при което основанието за издаване на заповедта е наличието на годно за изпълнение притезателно право, удостоверено именно от документа.“

148. **3.9.2. Определение № 264/07.05.2009 г. по частно търговско дело № 210/2009**

г. на Върховния касационен съд, I търговско отделение (<http://domino.vks.bg/bcap/scc/webdata.nsf/vCourtActsByCase/400B3977F58D186EC2257793004AE7A2>)

149. „Съдилищата не са посочени, кои разпоредби от ЗСч считат за нарушени, а и следва да бъде взето предвид обстоятелството, че този закон не дефинира задължителните реквизити на извлечението от сметка. Изискване за такива реквизити не се съдържа и в ЗПК. Представеният от "ОББ"АД съдържа данни за договора за кредит – дата на сключване, размер, кредитополучател, както и данни за усвояването му, размерът на просроченото задължение по главницата, договорните и наказателните лихви. Носи подписите на длъжностни лица на банката и е подпечатан с нейния печат. Т.е. документът е редовен от външна страна, като нито в ЗСч нито в МСС се съдържат специфични изисквания към съдържанието и реквизитите на извлечението от сметка. Становището на съдилищата за нередовност на документа не може и да бъде проверено, доколкото липсва позоваване на конкретни законови или подзаконови разпоредби.“

150. **3.9.3. Определение № 364/26.04.2011 г. по ч.т.д. № 117/2011 г. на Върховния касационен съд, II търговско отделение** (<http://domino.vks.bg/bcap/scc/webdata.nsf/vCourtActsByCase/BDB5B92EF9917576C225787F0035FDE8>):

151. „По така конкретизирания правен въпрос вече е налице константна практика на ВКС, с която е преодоляно съществуващото противоречиво решаване на обуславящия въпрос от съдилищата в периода непосредствено след въвеждането с новия ГПК от 2007 г. на института на заповедното производство като част от българското гражданско процесуалното право. Така в Определение № 844/28.10.2010 г. по ч.т.д. № 731/2010 г. на ВКС, ТК, 2-ро т.о. , както и в цитираните в него множество съдебни актове на върховната касационна инстанция се застъпва категоричното становище, че в заявлението по чл.410 ал.2 ГПК заявителят трябва да посочи източника на претендираното вземане като посочи фактическите обстоятелства на неговото възникване, съществуване и изискуемост в степен осигуряваща яснота за съда относно спорното право и гарантираща в един по-късен момент правото на защита на длъжника чрез подаване на възражение срещу заповедта. Доколкото в настоящия случай заявлението отговаря изцяло на горните изисквания, тъй като съдържа ясно посочено основание на вземането чрез посочването на конкретния договор и законовите основания на базата, на които е сключен, а като документ -основание за издаване на заповед по чл.417 т.2 от ГПК се сочи извлечение от счетоводните книги на молителя, то следва изводът, че е налице противоречие на обжалваното определение с горепосочената константна практика на ВКС, поради което следва да се допусне касация на основание чл. 280, ал. 1, т. 1 ГПК, тъй като въззивният съд е решил въпроса в противоречие с практиката на ВКС по същия , а по същество на жалбата: определението да се отмени като ВКС се произнесе в насока издаване на заповед по чл.417 т.2 ГПК и изпълнителен лист.Това следва от съдържанието на приложеното извлечение от

счетоводните книги, доколкото в закона /както в Гражданския процесуален кодекс, така и в Закона за счетоводството не се съдържа определение на понятието "извлечение от счетоводни книги", нито са поставени специфични изисквания към неговите реквизити, следва да се приеме, че такъв характер има всеки документ, който съдържа информация, базирана на записванията в счетоводните регистри. За да бъде извлечението от счетоводните книги основание за издаване на заповед за незабавно изпълнение, необходимо е същото да е издадено от компетентен орган и да съдържа достатъчна информация за претендираното вземане - длъжник; основание за възникване на вземането; размер на главницата; размер и период на лихвата /Така: Определение № 118/24.II.2009 г. по ч. т. д. № 25/2009 г. и Определение № 264/7.V.2009 г. по ч. т. д. № 210/2009 г. на ВКС и ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 693 ОТ 16.11.2009 Г. ПО Ч. Т. Д. № 731/2009 Г., Т. К., II Т. О. НА ВКС/."

152. **3.9.4. Определение № 274 от 04.05.2011 г. по ч.гр.д. № 97/2011 г. на Върховния касационен съд, IV гражданско отделение** (<http://domino.vks.bg/bcap/scc/webdata.nsf/vCourtActsByCase/9419D127BED5E913C225788600503ABC>):

153. „Предвид гарантиране възможността на длъжника да възрази срещу заповедта за изпълнение, кредиторът следва да индивидуализира вземането си в степен, длъжникът да направи добре информиран извод дали да се противопостави или да не оспорва претенцията на кредитора. Когато кредиторът е посочил общия размер на паричните вземания и е отразил обстоятелствата, при които те са възникнали, в т.ч. размера на всяко от тях, заявлението съдържа реквизитите на исковата молба по чл. 127, ал.1, т.3 и 4 ГПК. С посочването на цената на иска (сборът на отделните вземания) и обстоятелствата, на които се основава иска, в т.ч. размера на всяко от вземанията, изискванията на чл. 127, ал.1, т. 3 и 4 ГПК са изпълнени.“

154. **3.9.5. Определение № 690 от 13.11.2009 г. по ч.т.д. № 604/2009 г. на Върховния касационен съд, II търговско отделение** (<http://domino.vks.bg/bcap/scc/webdata.nsf/vCourtActsByCase/F797CB2AB33A522AC2257793004BC764>),

155. „Следователно, документът по смисъла на чл. 417 ГПК в конкретния случай е само извлечението от сметка, а не и договорът, във връзка с който то е изготвено. Този извод следва категорично от граматическото тълкуване на разпоредбата на чл. 417, т. 2 ГПК. Употребата на съюза „или“ сочи на проведено от законодателя разграничение между „документ“ и „извлечение от счетоводните книги“ и съответно - на възможността извлечението от счетоводните книги да бъде самостоятелно основание за издаване на заповед за незабавно изпълнение.“

156. **3.9.6. Определение № 492/12.07.2013 г. по частно търговско дело № 1805/2013 г. на Върховния касационен съд, I търговско отделение** (<http://domino.vks.bg/bcap/scc/webdata.nsf/Keywords/0A6AC1A5097A2707C2257BA6004BD82F>)

157. „Настоящият състав намира, че не е налице подържаното противоречие с т.7 на

Тълкувателно решение № 1/2004 ОСТК, защото то е постановено по отменената уредба за издаване на изпълнителен лист въз основа на несъдебно изпълнително основание – чл.242, ал.2 ГПК (отм.). Проверката, която извършва заповедният съд на основание чл. 418, ал. 2 ГПК за редовността на документа от външна страна, е аналогична с тази, визирана в чл. 243, ал. 1 ГПК, отм., но не и по отношение на проверката дали документът удостоверява подлежащо на изпълнение вземане.“

158. 3.9.7. Определение № 18110/22.07.2016 г. по гр. д. № 7975/2016 г. на Гражданско отделение, VI състав на Софийския градски съд

159. „Във връзка с твърденията на длъжниците, че не дължат вземанията, които са предмет на издадената по реда на чл. 417 ГПК заповед за изпълнение, защото те се основават на клаузи в сключения договор за кредит, които са неравноправни, следва да се посочи, че по принцип ако съдът достигне до извода, че определена клауза, представляваща част от съдържанието на договора е неравноправна и следователно нищожна, той следва да приеме, че тя не е породила правни последици и в тежест на длъжника не е възникнало предвиденото в нея задължение. Това от своя страна би означавало, че са налице убедителни писмени доказателства за недължимост на сумите, които са начислени въз основа на тази неравноправна клауза и незабавното изпълнение на заповедта за изпълнение по отношение на тези вземания следва да бъде спряно на основание чл. 420, ал. 2 ГПК.“

160. 3.9.8. Определение № 9278/07.05.2014 г. по гр. д. № 5707/2014 г. на Софийския градски съд

161. „Поради спецификата на производството и изричната уредба на чл.419 ал.2 ГПК съдът не може и не следва да извършва проверка за вероятната основателност на претенциите на заявителя. Убедителни доказателства по чл.420 ал.2 ГПК биха били такива доказателства, които напълно и несъмнено опровергават претенциите на заявителя - данни за заплащане на задълженията, за симулация при поемането им и т.н. Не са такива доказателства от длъжника, които изискват цялостен анализ на взаимоотношенията, прилагане на допълнителни доказателства за последващи споразумения и общи условия; и ползване на специални знания за изследване на пазарни индекси и др.

162. Неоснователно е позоваването от СРС на Решение от 14.03.2013 г по дело С-415/11 на Съда на ЕС *Mohamed Aziz*. Видно от мотивите и диспозитива на решението, същото касае специфичен случай по испанското право на публична продан на ипотекиран имот, при който дори и образуването на исково производство няма суспензивен ефект и няма възможност да се постановят привременни мерки. Българската уредба не е такава, защото няма пречка длъжникът да поиска допускане на обезпечение на свой иск срещу заявителя , включително и като съдът спре изпълнението . Обезпечение може да се допусне както на бъдещ иск , така и в течение

на делото след като се съберат необходимите доказателства , в това число и ССЕ. Изрично в диспозитива на цитираното решение на Съда на ЕС е посочено, че несъответна на Директива 93/13/ЕИО от 05.04.1993 г. е само уредба, която едновременно не допуска възможност за спиране на изпълнението по възражение за неравноправни клаузи както в изпълнителното производство, така и в отделно образувано исково производство. Следователно от гл.т. на общностното право няма пречка , както е по българското право , въпросът за спиране на изпълнението да се реши в исково производство, още повече че така ще се даде възможност за спазване на принципите на състезателност и равнопоставеност между страните.“

4. ФАКТИТЕ ПО СПОРОВЕТЕ:

163. При преценка на частта „факти по споровете“ Съдът на Европейския съюз следва да има предвид, че настоящото запитване е отправено в рамките на национално заповедно производство, което е формално (по документи) и се развива в по-голямата си част едностранно. Поради това, освен ако изрично не е посочено друго, изложените „факти“ представляват твърденията на заявителите, които могат да подлежат на оспорване, в случай че длъжниците по двете дела, щом бъдат конституирани, подадат възражение.

164. 4.1. По частно гражданско дело № 56730/2019 г.:

165. Актът, за който допускане до незабавно изпълнение по смисъла на чл. 417, т. 2 ГПК и чл. 418, ал. 1 ГПК, представлява извлечение от счетоводните книги на ===== от 03.10.2019 г. за сметка на банката. В същото е посочено, че се отнася до Договор за стоков кредит от ==03.2018 г., който е станал изискуем поради настъпване на падежа на последната вноска.

166. В извлечението е посочено, че първоначалният договорен размер на дължимата се по договора за кредит сума е 2 508, 91 лева, кредитът е дължим на 18 месечни вноски с падеж на 10-то число от месеца, а последната вноска е с падеж 25.08.2019 г. Посочено е, че към датата на извлечението (03.10.2019 г.) длъжникът е изпаднал в забава за 561 дена, а кредитът е изискуем изцяло от 25.08.2019 г. поради настъпване на падежа.

167. Посочено е, че не са платени 17 месечни вноски с падежи от 20.03.2018 г. до 20.07.2019 г., като всяка от тях е с размер по 167, 23 лева. За последната вноска с падеж 25.08.2019 г. е посочен размер от 565, 44 лева. Липсва обяснение на какво се дължи различието в сумата на тази вноска. Посочено е, че общият размер на вноските е 3 408, 35 лева.

168. След това посочения по-горе сбор е раздробен на компонентите, от които се състои според основанието за възникването им. Сочи се, че дължимата се главница е 2 508, 91 лева, а дължимата се лихва, начислена от 25.02.2018 г. до 24.08.2019 г., е

901, 11 лева.

169. Освен това е посочено, че се дължи вземане, което банката нарича „лихвена надбавка за забава“ и представлява увеличен размер на вземането на банката за лихва за периода от действие на кредита, в който потребителят е бил в забава за плащане на дължимите се вноски. Сочи се, че тази „надбавка за забава“ за периода от 20.03.2018 г. до 24.08.2019 г. възлиза на 153, 20 лева. Искане се и присъждане на законна лихва след датата на падеж, а именно – 26, 48 лева за периода от 25.08.2019 г. до 02.10.2019 г.
170. Макар, че не е длъжна, банката е представила по делото и препис от договора за стоков кредит № ===== г. Според клаузите на същия е отпуснат кредит от 2 508, 91 лева за закупуване на мобилен телефон Apple iPhone X 64 на стойност 2 279 лева, като след олихвяване стойността на кредита е 2 508, 91 лева. Към тази сума е прибавена и премията по застраховка „живот“ на кредитополучателя, по която ползващо се лице е банката, в размер на 229, 91 лева, като е посочен и застрахователят. Уговорено е също така, че застрахователната премия се заплаща еднократно, а не на вноски. Общата сума за връщане с включената застрахователна премия не е указана.
171. Отделно от това в договора са посочени и условията за ползване и връщане на кредита. Същият се отпуска за 18 месеца от датата на усвояването, връща се на месечни вноски с падеж на 20-то число на месеца по определена банкова сметка, и е отпуснат при годишен лихвен процент 23, 9 %, съответно годишен процент на разходите – 26, 96 %.
172. Към договора за кредит е представен и подписан от потребителя погасителен план, в който са посочени 18 месечни вноски. 17 от тях са с падеж от 20.03.2018 г. до 20.07.2019 г. и са в размер на 167, 23 лева. Осемнадесетата вноска е с падеж на 25.08.2019 г. и е в размер на 156, 03 лева.
173. Към индивидуалния договор за кредит са представени и общи условия, отново носещи подпис на потребителя. В тях е предвидено (т. б.1.), че посоченият в договора годишен процент на разходите не покрива разходи, които потребителят би понесъл, ако забави плащане по договора. Предвидени са условия относно предсрочното погасяване на кредита, изисквания за предоставяне на документи и защита на личните данни, уговорки относно правото на отказ, размяната на кореспонденция и други.
174. В общите условия се съдържа и част, озаглавена „Отговорности и санкции“. В т. 12 от общите условия е предвидено, че ако потребителят изпадне в забава за плащане, то частта от месечната му вноска, която представлява главница по кредита (без лихвите; тази част изрично е посочена поотделно за всяка вноска в погасителния план), се олихвява с увеличен лихвен процент, равен на възнаградителната лихва по договора, увеличена с десет процентни пункта (т.е. ефективен лихвен процент 33, 9 %), за периода на забавата. Предвидено е, че ако настъпи плащане до 7-ия ден след падежа, тази „лихвена надбавка“ не се прилага.

175. В т. 12.1. от общите условия е предвидено, че при забава за плащане за повече от 90 дена банката може да обяви кредита за предсрочно изискуем. В този случай от датата на обявяване на предсрочна изискуемост до предявяването на вземането по съдебен ред целият размер на кредита се олихвява с увеличената „наказателна надбавка“, т.е. олихвяването е с ефективен лихвен процент 33, 9 % годишно. След предявяване на вземането по съдебен ред се дължи единствено законната лихва за забава.
176. Настоящият съд е установил, че към времето на действие на договора между страните основният лихвен процент на Българската народна банка е бил 0 %, т.е. законната лихва за забава е била в размер на 10 % годишно.
177. Представени са и застрахователната полица, към която препраща договора за кредит, както и доказателство, че банката е платила на търговеца – продавач сумата то 2 279 лева за покупка на мобилен телефон Apple iPhone X 64 на ===== г.
178. Делото е образувано на 02. октомври 2019 г. Настоящият съд установява, че към този период съгласно приложената справка за случайно разпределение на дела между съдиите в Софийския районен съд всеки съдия е получил по 46 дела за издаване на заповеди за незабавно изпълнение (чл. 417 ГПК) от началото на годината.
179. **4.2. По частно гражданско дело № 59935/2019 г.:**
180. Тъй като по това дело съдът не допуска незабавно изпълнение, а следва само да издаде заповед за изпълнение срещу длъжника (чл. 410 ГПК), който може да възрази срещу нея и да принуди заявителя да подаде иск за установяване на вземането си, или да не подаде възражение и да се смята за осъден, заявителят не е длъжен да представя документи в подкрепа на твърденията си. Затова по делото не са приложени никакви доказателства.
181. Излагат се обаче следните твърдения: между търговеца ===== ООД и потребителя – длъжник в заповедното производство (все още неконституиран) е сключен договор за паричен заем от 15.07.2016 г. Твърди се, че е изтеглен заем в размер на 500 лева.
182. Посочено е, че в чл. 3 от договора е бил уговорен лихвен процент, без да е посочен самият лихвен процент. Посочено е, че в договора била уговорена и неустойка за неизпълнение на задълженията на длъжника, без да е посочено кои са тези задължения и какъв е размерът на неустойката.
183. Излагат се твърдения, че длъжникът не е изпълнил нито едно от задълженията си по договора. Той не платил дори първата месечна вноска с падеж на 26.08.2016 г. Поради това той дължал и законна лихва върху незаплатената от него главница (но не и върху договорната възнаградителна лихва и неустойката).
184. Твърди се, че с чл. 21, ал. 8 от общите условия към договора за кредит

потребителят бил дал съгласие за прехвърляне на вземанията по договора за трети лица, като така бил изпълнил изискването на чл. 26, ал. 1 от Закона за потребителския кредит. Поради това на 10.04.2017 г. вземането било прехвърлено на заявителя в заповедното производство – =====.

185. Поради това заявителят иска изпълнение на задълженията на длъжника, които според него възлизат на 330, 25 лева – неизплатена главница; 133, 38 лева – договорна лихва за периода от 27.08.2016 г. до 04.11.2016 г.; законна лихва за забава в размер на 99, 71 лева за периода от 27.08.2016 г. до 03.09.2019 г., и неустойка в размер на 92, 73 лева за периода от 26.08.2016 г. до 04.11.2016 г.

186. Делото е образувано на 18. октомври 2019 г. Настоящият съд установява, че към този период съгласно приложената справка за случайно разпределение на дела между съдиите в Софийския районен съд всеки съдия е получил по 282 дела за издаване на заповеди за изпълнение (чл. 410 ГПК) от началото на годината.

187. **4.3. Общо и за двете дела:**

188. Софийският районен съд е един от най-натоварените съдилища в България и съдът, в който според изготвения от ръководния кадрови и административен орган на съдебната власт в България – Висшия съдебен съвет, Анализ на натовареността на съдилищата за 2018 г. (<http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/24/Analiz-natovarenost-2018-okonch.pdf>) на един съдия се падат за разглеждане най-много заповедни производства на година.

189. Съгласно посочения анализ за 2018 г. един съдия от Софийския районен съд месечно е следвало да разгледа и реши 31, 61 заповедни дела и 38, 06 искиви дела, както и 3, 28 други граждански дела, или средно месечно по 72, 95 дела месечно. Съдиите в следващия по натовареност съд за 2018 г. от същото ниво на съдебната система – Районен съд – Нова Загора, е следвало да разрешат на месец 31, 96 заповедни дела, но за сметка на това 9, 48 броя от далеч по-сложните и обемни искиви дела. В Районен съд – Перник – третият по натоварване, един съдия на месец следва да разгледа и реши 42 броя заповедни и 26 искиви дела. В четвъртия по натовареност съд – Районен съд – Ботевград, на месец един съдия следва да реши 27 заповедни и 10 искиви дела.

190. Средната натовареност на съдия от всички районни съдилища в България обаче е 36, 25 дела месечно (искиви и заповедни), а в трите най-слабо натоварени съдилища натовареността на един граждански съдия е съответно 9, 71 дела месечно; 10, 79 дела месечно, и 11, 75 дела месечно. В посочения анализ се констатира, че разликата между най-натоварените и най-слабо натоварените съдилища в страната по брой дела, които един съдия следва да решава на месец, за да не се бави правосъдието, е пет пъти.

191. Съгласно огласено от Висшия съдебен съвет съобщение за пресата от 26.03.2019

г. (<http://www.vss.justice.bg/page/view/8769>) и съобщение за пресата от 30.05.2019 г. (<http://www.vss.justice.bg/page/view/9092>) същият орган подготвя електронизация на заповедното производство, като се цели заповедните дела да се разпределят електронно и дистанционно между всички съдилища в страната при равно натоварване.

192. Големият обем от работа по различни видове граждански дела често води до разглеждането на заповедните производства, при които проверката на съдията е силно ограничена, формално и без задълбочаване. От своя страна това води и до липса на контрол от страна на съдиите за нарушаване на правата на потребителите, включително и при разкриване на съмнителни детайли и противоречия в представените заявления за издаване на заповед за изпълнение.

5. ВРЪЗКА С ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ НЕОБХОДИМОСТ ОТ ТЪЛКУВАНЕ:

193. **5.1. Натовареността като фактор, възпиращ прилагането на правото на Европейския съюз**

194. На първо място настоящият съдебен състав намира за уместно да разгледа въпроса относно собствената си възможност да изпълнява задълженията си, вменени от правото на Европейския съюз при разглеждане на дела по заповедното производство. Съгласно утвърдената практика на Съда на Европейския съюз (СЕС) националният законодател и националните съдилища прилагат правото на Европейския съюз (ЕС, Съюза) съобразно националните правила за съдебна защита – т.нар. принцип на „процесуална автономия“ (който следва от задължението националните власти да прилагат правото на Съюза – чл. 291 ДФЕС; вж. т. 5 от Решението по дело 33/76 *Rewe-Zentralfinanz*).

195. От друга страна националните съдилища имат задължение съгласно чл. 19, пар. 1, второ изречение ДЕС да осигурява ефективното приложение на правото на Съюза, както и всички други органи на държавите – членове на Съюза. Съдебната практика също потвърждава принципа, че процесуалните средства на вътрешното право следва да са такива, че да не създават за правните субекти прекомерни затруднения при упражняване на правата им (вж. т. 5 от Решението по дело 33/76 *Rewe-Zentralfinanz*; § 47 от Решението по дело C-224/01 *Köbler*; § 12 от Решението по дело C-312/93 *Peterbroeck* ; § 36 от Решението по дело C-93/12 *Агроконсултинг*).

196. Съдът на Европейския съюз вече е имал повод да се произнесе по процесуална норма на българския закон относно въпроса дали правилата относно подсъдността в административния процес не създават препятствия пред ефективната защита на правните субекти относно правата, които същите черпят от правото на Съюза в Решението си по дело C-93/12 *Агроконсултинг*. В това решение се посочва, че национална правна уредба, която концентрира производствата по даден вид дела в

един и същи съд, не противоречи на правото на Съюза, ако не създава прекомерни трудности на субектите при достъпа до съда и не забавя производството прекомерно.

197. Настоящият случай се различава от този по делото *C-93/12 Агроконсултинг* по обстоятелството, че в случая съдът не само разрешава определени правни спорове, но и е длъжен (според изложеното по-долу) да прилага служебно определени норми на правото на ЕС в защита на потребителите. За да може да прави това, националният съд следва да разполага с време да изследва исканията за издаване на заповед за изпълнение пред себе си и всички материали по делото (това с особено голяма сила важи за заповедите за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК, по които се допуска изпълнение без провеждане на двустранно спорно съдебно производство).
198. С оглед възможността на националният съд да изпълнява задълженията, наложени му от правото на Европейския съюз в пълна степен, следва да се има предвид и обстоятелството, че заповедното производство е замислено като бързо производство, в което съдът извършва най-вече формална проверка и се разчита на страните сами да се защитят, като възразят срещу издадените срещу тях заповеди. Както е посочено по-горе, този извод се споделя от голяма част от съдебната практика на съдилищата в България, включително и от Върховния касационен съд. Поради това за съдилищата съществува въведено в националния закон задължение да решават делата по заповедното производство в кратки срокове (3 дена според чл. 411, ал. 2 ГПК във връзка с чл. 411, ал. 1 ГПК). Пропускането на този срок представлява дисциплинарно нарушение, ако е извършено виновно.
199. Съгласно представените по-горе данни за периода от 1. януари до 18. октомври 2019 г. всеки съдия от Софийския районен съд, който е бил назначен в същия съд към началото на 2019 г. е следвало да разгледа 328 заповедни дела от двата вида (за издаване на заповед за изпълнение и заповед за незабавно изпълнение). Същевременно 18. октомври е 291-ият календарен ден от годината. Това означава, че за един работен ден един съдия от Софийския районен съд е следвало да издаде по две заповеди за изпълнение или да откаже издаването му. През това време съдиите е следвало да извършват и другите си функции по решаване на спорове в двустранното и състезателно исково производство по други дела – т.е. да преценяват редовността на подадените иски молби, да насрочват делата в заседание като се произнасят по направените от страните доказателствени искания, да разглеждат делата в открити съдебни заседания и да написват съдебните решения по разпределените им иски дела.
200. С оглед на изложеното по-горе следва да се има предвид, че всеки съдия от Софийския районен съд следва да разглежда и по две дела за издаване на заповеди за изпълнение заедно с останалите си задачи. При тази натовареност много от съдиите въобще не извършват проверка за наличие на неравноправни клаузи в представените към заявленията за издаване на заповед за изпълнение (чл. 410 ГПК), а при

заявленията за издаване на заповед за незабавно изпълнение (чл. 417 ГПК) чакат потребителите да подадат възражение срещу разпореждането за незабавно изпълнение (чл. 419 ГПК) или да поискат спиране на започналото изпълнение (чл. 420 ГПК), за да правят преценка за наличие на неравноправни клаузи. Дори и при добросъвестно изпълнение на задълженията си в заповедното производство, при необходимост да разглежда по две подобни дела дневно заедно с другите си задачи съдията може да допусне пропуски в работата си и така да не осигури ефективното приложение на правото на Европейския съюз.

201. Следва да се има предвид и че докато актовете за издаване на заповед за изпълнение не се нуждаят от мотиви, разпорежданията за отказ за издаване на заповед за изпълнение (чл. 411, ал. 2 ГПК) се мотивират съгласно чл. 121, ал. 4 от Конституцията на Република България, тъй като подлежат на обжалване (чл. 413, ал. 2 ГПК). Така разпорежданията за отказ за издаване на заповед за изпълнение при извод за наличие на неравноправни клаузи в твърдения от заявителя договор с потребителя – длъжник се нуждаят от много по-дълго време за произнасяне и мотивиране от съда.

202. При това положение настоящият съд изразява съмнение, че в следствие от фактическата натовареност на съдиите в най-натоварените съдилища в България се стига до ситуация, която води при издаване на съдебен акт, с който се допуска принудително изпълнение, до липса на проверка за наличие за неравноправни клаузи в договор с потребител, за които националният съд следва да следи служебно. Това налага и да се зададе въпроса дали ситуацията на свръхнатовареност в определени съдилища на една държава – член на Европейския съюз, която пречи на съдиите да изпълняват задълженията си, възложени им от правото на Съюза, не представлява сама по себе си нарушение на правото на ЕС, която да изисква мерки от страна на държавната власт за предотвратяване на неравномерното натоварване на съдилищата.

203. **5.2. Относно обхвата на проверката за евентуално неравноправни клаузи в документи или твърдения, въз основа на които се издава заповед за изпълнение**

204. Съгласно практиката на Съда на Европейския съюз – § 31 от Решението по дело C-168/05 *Mostaza Claro* и § 31 – 32 и 35 от Решението по дело C-243/08 *Pannon GSM*, националните съдилища са длъжни служебно да следят за неравноправни клаузи в договори с потребителите и да не прилагат същите, когато от наличните по делото правни и фактически обстоятелства може да се направи извод, че се изисква съдът да приложи принуда срещу потребителя въз основа на такива клаузи. Нещо повече, съдът следва да не прилага такива клаузи, ако установи наличието им, дори и националното право да не допуска такава форма на контрол в определено производство (§ 48 от Решение по дело C-618/10 *Banco Español de Crédito*).

205. Настоящият съдебен състав изпитва затруднения да прецени дали следва да приложи този принцип и да откаже издаване на заповед за незабавно изпълнение по

частно гражданско дело № 56730/2019 г. по искане на Това е така, тъй като настоящият съд не установява пряко неравноправни клаузи, а у него единствено се поражда съмнение за това, че заявителят в производството се позовава на тях.

206. Съмненията на съда произтичат от определената в документа, който служи като основание за допускане на незабавно изпълнение – извлечението от счетоводните книги на банката (чл. 417, т. 2, посл. предложение ГПК), сума на последната вноска по кредита. Настоящият съдебен състав констатира, че същата е посочена в извлечението то счетоводни книги в много по-висок размер (565, 44 лева) от този, посочен в погасителния план към договора за кредит (156, 03 лева). Това води съда до извод, че е възможно в тази вноски заявителят по делото да е включил вземане, което изхожда от друга уговорка между страните по договорите, която не е посочена конкретно в заявлението за издаване на заповед за изпълнение. Доколкото съдът не е наясно със съдържанието на клаузата, но се отнася за плащане на парична сума, има основание за съмнения, че става въпрос за неустоечна клауза, която има неясно съдържание.

207. Следва да се посочи, че подобна преценка на извлечението от счетоводни книги, която се основава на документ, намираща се извън него, би била в нарушение на задължителните указания за националния съд, дадени от Върховния касационен съд в т. 26 от Тълкувателно решение № 4/2013 г. на ОСГТК за заповедното производство. В мотивите към същата се посочва изрично, че съдът в заповедното производство не може да разглежда при преценката си дали да издаде заповед за незабавно изпълнение (чл. 417 ГПК) документи, различни от изброените в чл. 417 ГПК, въз основа на които законът допуска издаване на такива документи.

208. Това е решение е ново за българското процесуално право и следва от изменената редакция на чл. 417, т. 2 ГПК, в която е предвидено, че подлежащият на изпълнение акт е или документ, издаден от банка, или извлечение от счетоводните й книги. При действието на отменения ГПК от 1952 г. основанието за допускане на изпълнение е било комбинация от тези два документа – договор и извлечение от счетоводни книги, поради което съдът е можел да проверява действителността на договора и да извлича от него аргументи за това дали е законосъобразно или не да допусне незабавно изпълнение. Съгласно цитираната по-горе съдебна практика на Върховния касационен съд при действието на актуалния ГПК такава проверка не се допуска.

209. По частно гражданско дело № 59935/2019 г. съмненията на съда за наличие на неравноправни клаузи се основават единствено на твърденията на заявителя. Същият посочва, че в договора се съдържала клауза за неустойка, която потребителят дължал при неизпълнение на договорните си задължения. Съдът обаче не разполага с данни за размера на тази неустойка и не може да извърши дали същата не представлява неравноправна клауза по смисъла на чл. 143, т. 5 ГПК, като налага на потребителя неустоечно задължение в прекомерен размер.

210. В тези случаи ако потребителят не възрази срещу издадената срещу него заповед за изпълнение, същият ще се смята осъден да плати, независимо че „задължението“ му към заявителя в заповедното производство се основава на недействителна неравнопавна клауза. Потребителят обаче невинаги е в състояние да прецени дали се е съгласил с неравнопавна клауза и да възрази, като в желанието си да избегне бъдещ исков процес и разноски, би могъл да бездейства и така да поеме задължение въз основа на неравнопавна клауза в сключен от него договор, въпреки нежеланието си.
211. Затова настоящият съд намира, че не следва да издава заповед за изпълнение, ако се съмнява обосновано, че е сезиран с искане за издаване на заповед за изпълнение въз основа на договор, който вероятно съдържа неравнопавни клаузи.
212. За правилното разрешаване на този въпрос от страна на Съда на Европейския съюз обаче следва да се има предвид, че и в двете висящи пред настоящия съд производства не е установено пряко наличие на неравнопавни клаузи в договорите, на които заявителите основават своите претенции. В това отношение и във връзка с тълкуването, дадено от Съда на ЕС в § 44 от Решението по дело C-176/17 *Profi Credit Polska*, следва да се посочи, че в случая длъжниците в заповедното производство имат право да възразят срещу исканията на заявителя в рамките на производството, по което се допуска принудително изпълнение на издадената заповед за изпълнение. Така (за разлика от полското производство за издаване на заповеди за плащане) съгласно чл. 414 ГПК длъжникът по издадена заповед за изпълнение (по чл. 410 ГПК) не се нуждае от обосновка на възражението си в производството, за да спре влизането на заповедта за изпълнение в сила. В производството по принудително изпълнение длъжникът по заповед за незабавно изпълнение (чл. 417 ГПК) може да направи възражение срещу разпореждането за незабавно изпълнение, както и да поиска спирането му, позовавайки се на писмени документи – чл. 419, ал. 1 ГПК и чл. 420, ал. 2 ГПК. Съдебната практика (вж. § 159) по този въпрос по принцип допуска да бъдат направени възражения за неравнопавност на клаузи с искане за отмяна на допуснатото незабавно изпълнение – както е посочено по-горе, смята се, че такива твърдения могат да обосноват спиране на изпълнението. Налице е обаче и практика в различен смисъл на някои състави на Софийския градски съд (също цитирана по-горе – §§ 161 – 162), според която съдът не може да спре допуснатото предварително изпълнение поради установени неравнопавни клаузи, въз основа на които същото би било допуснато.
213. С оглед на изложеното не е ясно дали при всеки случаи потребителят би могъл да се защити, ако се опита да потвърди след издаването на заповед за изпълнение съмненията на първоинстанционния съд, че със същата се претендира вземане, основано на неравнопавни клаузи в договор с него.
214. **5.3. Възможност за националния съд да изисква доказателства пред себе си в**

заповедното производство при съмнение за неравноправни клаузи

215. В случай, че правото на Европейския съюз не позволява на националния съд директно да откаже издаване на заповед за изпълнение при наличие на съмнение, че се иска изпълнение на неравноправни договорни условия с потребител, възниква въпросът дали същият може да изисква да установи „необходимите фактически обстоятелства“ (по смисъла на Решението по дело C-243/08 *Pannon GSM*) във връзка с неравноправността на определена твърдяна от заявителя договорна клауза. Националното право – задължителното тълкуване, дадено от Върховния касационен съд в т. 26 от Тълкувателно решение № 4/2013 г. на ОСГТК за заповедното производство, забранява на съда да изисква каквито и да било доказателства от заявителя в заповедното производство, извън случаите на издаване на заповед за незабавно изпълнение въз основа на документ (чл. 417 ГПК). Поради това съществува застъпено в доктрината и съдебната практика мнение, че националният съд не следва да следи за неравноправни клаузи в производството по издаване на заповед за изпълнение (чл. 410 ГПК), защото в това производство не се разглеждат доказателства.
216. Единственото, което националният съд може да преценява при вземане на решение да издаде или да не издаде заповед за изпълнение (чл. 412, ал. 1 ГПК), са фактическите твърдения на заявителя в заявлението за издаване на заповед. Националното право предвижда, че заявлението следва да отговаря на изискванията за описание на фактическите твърдение, на които следва да отговаря и едно искова молба (чл. 127, ал. 1, т. 4 ГПК). Съгласно съдебната практика в обстоятелствената си част исковата молба следва да индивидуализира пълния обем от факти (фактическия състав), от който според закона произтича субективното право, за което се търси изпълнение чрез издаване на заповед. Следва да се индивидуализира факта, от който произтича вземането, за да може ответникът да установи дали то съществува – т.е. да се посочи по кой договор и по коя негова клауза се търси изпълнение от потребителя. Практиката на съдилищата по индивидуализирането на вземанията в заповедното производство обаче е в значителна степен по-либерална от тази при преценка на твърденията в исковите молби, тъй като длъжникът може да препятства влизането на заповед за изпълнение в сила с подаване на бланкетно възражение без мотиви. Затова е достатъчно да се посочи само въз основа на коя клауза се претендира вземане, без изрично да се индивидуализира съдържанието на същата и да се твърди пълния сбор от факти, от който произтича вземането.
217. Този начин на индивидуализиране на вземането обаче е проблем при преценката за неравноправност на клаузи в договори с потребители, включително и по настоящите дела – така по частно гражданско дело 59935/2019 г. заявителят твърди, че длъжникът дължи неустойка по чл. 7, ал. 1 от договор за заем, без да посочва за какво точно се дължи неустойка. В този случай съгласно цитираната по-горе практика на националните съдилища настоящият съд няма основание да изиска от

заявителя пълния текст на договора. Би могло да се поддържа, че може да се поиска уточнение на съдържанието на неустоечната клауза, но с оглед практиката, че е необходимо да се индивидуализира само източникът на вземането, е неясно дали отказът да се издаде заповед за изпълнение при липса на такова уточнение не би бил отменен от въззивната съдебна инстанция (вж. §§ 149 – 153).

218. По отношение на частно гражданско дело № 56730/2019 г. въпросът е отчасти разрешен с представянето от страна на на договора за кредит и погасителния план към него. Проблемът за настоящия съд възниква във връзка с указанията на Върховния касационен съд, че не следва да се изследват други документи освен извлечението от счетоводните книги на банката (вж. § 147). Поради това от правна гледна точка изследването на тези документи би имало характер много подобен на искане от страна на съда на заявителя по другото дело. Разликата се състои единствено в това, че в случая документите вече се намират физически по делото, но въпросът е дали правото на Европейския съюз задължава настоящия съд да извърши проверка на тези документи, при положение, че изглежда, че националната правна уредба не допуска това.

219. Във връзка с това следва да се посочи, че националната правна уредба е изменена спрямо тази в отменения ГПК (1952 г.), като законодателят не изисква представяне на друг документ, освен извлечението от счетоводните книги на банката, за да може националният съд да допусне незабавно изпълнение (вж. § 207 и §§ 155 – 157). Следва също така да се има предвид цитираната по-горе съдебна практика, според която

220. **5.4. Защита на потребителя при национална правна уредба, която е по-благоприятна от минималните условия, предоставени от правото на Съюза**

221. Съгласно чл. 8 от Директива 93/13/ЕИО относно неравноправните клаузи в потребителските договори държавите – членове на Съюза могат да въведат по-строги стандарти относно договорните клаузи от предвидените в тази директива.

222. Член 22, пар. 1 от Директива 2008/48/ЕО относно договорите за потребителски кредити предвижда, че държавите – членове на Съюза не могат да се отклоняват от хармонизационните разпоредби на същата. Няма забрана обаче на потребителите да се осигури по-добра защита. Българският законодател е направил това в редица разпоредби на Закона за потребителския кредит (ЗПКр), като е въвел допълнителни изисквания за прехвърляне на вземането (задължително съгласие на потребителя – чл. 26 ЗПКр); ограничил е възможните санкции при забава на потребителя до размера на законната лихва – чл. 33 ЗПКр; предвидил е минимална големина на шрифта на договора – чл. 10, ал. 1 ЗПКр.

223. Следва да се установи дали тези разпоредби, които макар и да не са хармонизационни, са приети в рамките на приложното поле на разпоредба от

Директивата, която допуска националната правна уредба да предвиди по-висока защита на потребителите („opt-up“). Въпросът е важен с оглед това дали тези национални разпоредби могат да се смятат за такива, с които са въведени мерки за потребителска защита съгласно правото на Съюза.

224. Ако това е така и предвиденото от националния законодател е в изпълнение на правото на Съюза (макар и не като задължение за държавите, а като позволена от правото на ЕС норма), то следва да се установи дали съдът има служебно задължение да следи и за спазване на тези мерки, осигуряващи по-високо ниво на защита, по служебен път (съгласно горесцитираното решение на СЕС по дело C-243/08 *Pannon GSM*).
225. По настоящите две дела националният съд е изправен пред преценка на две такива клаузи по договорите, за които съществуват съмнения дали не са в противоречие с повелителни национални разпоредби за защита на потребителите по договори за кредит.
226. Първата е предвидената в договора на отговорност за потребителя при забава, като в този случай същият следва да заплати върху забавената част от главницата не само законна лихва (както изискват чл. 33, ал. 1 и 2 ЗПКр), а и увеличен лихвен процент, равен на сбора от възнаградителната лихва по договора и законната лихва (над три пъти повече от законната лихва за забава).
227. По делото на националният съд следва да установи дали размерът на възнаградителната лихва по договора и годишният процент на разходите не надхвърлят установения от националния законодател максимален размер – петкратния размер на законната лихва за забава (чл. 19, ал. 4 ЗПКр). Освен това е неясно дали са спазени изискванията за даване на съгласие от страна на потребителя за прехвърляне на вземането в договора за кредит (чл. 26, ал. 1 ЗПКр).
228. Настоящият съдебен състав намира, че Съдът на ЕС би следвало да приеме, че тези национални мерки имат от гледна точка на задълженията на националния съд същото значение каквото и правилата на директивите и за тях следва да се прилага задължението на съда да следи служебно за прилагането им. Отговор на въпроса дали става въпрос за норма от правото на Съюза е от значение за изхода на настоящото производство поради противоречията при прилагане от българските национални съдилища на чл. 411, ал. 2, т. 2 ГПК относно въпроса откъде съдът прави извод за наличие на противоречащи на закона и добрите нрави договорни условия между страните.
229. Случаите на налагане от държави – членове на Съюза на мерки за засилване на защита, предвидена в акт на Съюза, вече са били възприети като ситуация на прилагане на правото на ЕС в §§ 25 И 27 от Решението по дело C-617/10 *Åkerberg Fransson*. В това

решение Съдът на Европейския съюз приема, че мерките, наложени от държавите съгласно овластяването им, дадено в чл. 273 от Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност, да налагат задължения на лица, които имат право да приспадат данък върху добавената стойност, различни от предвидените в Директивата, представляват прилагане на правото на Съюза.

230. В посоченото решение Съдът на Европейския съюз е приел, че всички мерки, за които е оставено право на преценка на държавите – членове на Съюза, за вземане на мерки за гарантиране на ефективното изпълнение на целта на дадена директива, са обхванати от задълженията в областта на правото на ЕС. В настоящия случай приетите от българския законодател допълнителни мерки, непредвидени в Директива 2008/48/ЕО (задължения за използване на текст с определен размер в договорите за кредит; засилване на изискванията при прехвърляне на вземания и т.н.) целят именно осъществяването на целите ѝ – засилена защита и информираност на потребителите при вземане на решения за изтегляне на кредити. Следователно тези задължения са поети и в изпълнение на чл. 38 от Хартата на основните права на Европейския съюз, която предвижда високо равнище на защита на потребителите в случаите, когато националните власти прилагат правото на Съюза.

231. Следва да се има предвид, че ако се приеме, че националните мерки за защита на потребителите не попадат в обхвата на задължението на съда да следи служебно за ефективно осъществяване на правата на потребителя (т.е. за тях не се прилага изискването за ефективност на националните процесуални средства за защита съгласно изложеното в Решение на СЕС по дело 33/76 *Rewe-Zentralfinanz*), то би се стигнало и до неравно третиране на правата на потребителя. В случаите, когато тези права са обхванати изрично от някои от актовете на вторичното право на Съюза в областта на защитата на потребителите, съдът ще следи за спазването им служебно. Когато прилага обаче права с чисто национален характер националният съд ще се окаже изправен пред противоречива практика и пред риск постановеният от него отказ за издаване на заповед за изпълнение да бъде отменен, а потребителят да бъде принуден принудително да изпълни задължение, което националният законодател в изпълнение на правомощието си да засили защитата на потребителя, предвидено в цитираните по-горе две Директиви, е забранил да се поема.

232. С оглед на изложеното следва да се установи доколко националните разпоредби, осигуряващи засилена защита на потребителя, следва да се разглеждат и служебно от съда в рамките на едно формално заповедно производство.

6. ИСКАНЕ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ ПО РЕДА НА БЪРЗОТО ПРОИЗВОДСТВО

233. Съгласно чл. 105, ал. 1 от Процедурния правилник на Съда на Европейския съюз националният съд, отправящ преюдициално запитване, може да поиска същото да се разгледа по реда на бързото производство, когато естеството на спора налага това.

234. В настоящия случай съдът има две основания да поиска разглеждане на спора по реда на бързото производство – на първо място, настоящият съд е сезиран с искания за издаване на заповед за изпълнение и на заповед за незабавно изпълнение, които целят бързо разрешаване на въпроса за това дали едно вземане е спорно или не. Възможно е настоящото производство, което съгласно българския закон е факултативно по характера си, да прерасне в исково производство. С оглед изискванията на процесуалния закон за бързина на съда в преюдициалното производство настоящият съдебен състав намира, че е оправдано и производството за издаване на преюдициално заключение да се развие като бързо такова.

235. Посоченото изискване за бързина има значение и за защитата на потребителя – издаването на заповед за незабавно изпълнение в полза на банка ускорява дейността по събиране на съществуващите вземания, като дава възможност за бързо инициране на изпълнителни действия срещу неизрядния длъжник. В резултат на това на същия се спестяват лихви за забава, които биха се дължали, ако събирането на вземането се отложи във времето.

236. По изложените съображения съдът намира, че следва да направи искане за прилагане на чл. 105 от Процедурния правилник на Съда на Европейския съюз при разглеждане на настоящото дело.

7. ВЪПРОСИ:

237. С оглед на изложеното, настоящият съдебен състав намира, че следва да спре производството по двете висящи пред него дела и да зададе на Съда на Европейския съюз на основание чл. 267, пар. 1 ДФЕС следните въпроси относно тълкуването на правото на Съюза:

238. 1. Представлява ли само по себе си нарушение на правото на Европейския съюз относно защитата на потребителите или на други основни права обстоятелството, че едно национално съдилище е значително по-натоварено от другите съдилища от същата степен и поради това съдиите в него са възпрепятствани едновременно да извършват проверка на представяните пред тях актове, по които се допуска или може да се допусне предварително изпълнение и да постановяват актовете си в разумен срок?

239. 2. Следва ли националният съд да отказва да издава актове, които могат да доведат до принудително изпълнение, ако потребителят не възрази срещу тях, в случай че у него възникне сериозно съмнение, че искането се базира на приложение на неравноправна клауза в договор с потребител, без да са налице категорични доказателства за това в материалите по делото?

240. 3. Ако отговорът на въпрос 2 е отрицателен, допустимо ли е при възникнало у него съмнение националният съд да изисква допълнителни доказателства от страната

по договор – търговец, независимо, че съгласно националното право националният съд няма такова право в рамките на производството, в която се издава евентуално подлежащ на принудително изпълнение акт, докато длъжникът не възрази?

241. 4. Прилагат ли се изискванията за служебно установяване на определени обстоятелства от националният съд, въведени от правото на Европейския съюз във връзка с директиви за хармонизация на потребителското право, и в случаите, когато националният законодател е предоставил допълнителна защита (повече права) на потребителите с национален законодателен акт в изпълнение на разпоредба на директива, която допуска предоставяне на такава засилена защита?

242. Така мотивиран, Софийският районен съд, 165. състав, на основание чл. 267, пар. 1 ДФЕС,

ОПРЕДЕЛИ:

243. **СПИРА** производството по частно гражданско дело № 56730/2019 г. и по частно гражданско дело № 59935/2019 г. по описа на Софийския районен съд, 165. състав.

244. **ОТПРАВЯ** до Съда на Европейския съюз следните въпроси относно тълкуването на правото на Съюза:

245. 1. Представлява ли само по себе си нарушение на правото на Европейския съюз относно защитата на потребителите или на други основни права обстоятелството, че едно национално съдилище е значително по-натоварено от другите съдилища от същата степен и поради това съдиите в него са възпрепятствани едновременно да извършват проверка на представяните пред тях актове, по които се допуска или може да се допусне предварително изпълнение и да постановяват актовете си в разумен срок?

246. 2. Следва ли националният съд да отказва да издава актове, които могат да доведат до принудително изпълнение, ако потребителят не възрази срещу тях, в случай че у него възникне сериозно съмнение, че искането се базира на приложение на неравноправна клауза в договор с потребител, без да са налице категорични доказателства за това в материалите по делото?

247. 3. Ако отговорът на въпрос 2 е отрицателен, допустимо ли е при възникнало у него съмнение националният съд да изисква допълнителни доказателства от страната по договор – търговец, независимо, че съгласно националното право националният съд няма такова право в рамките на производството, в която се издава евентуално подлежащ на принудително изпълнение акт, докато длъжникът не възрази?

248. 4. Прилагат ли се изискванията за служебно установяване на определени обстоятелства от националният съд, въведени от правото на Европейския съюз във връзка с директиви за хармонизация на потребителското право, и в случаите, когато националният законодател е предоставил допълнителна защита (повече права) на потребителите с национален законодателен акт в изпълнение на разпоредба на

директива, която допуска предоставяне на такава засилена защита?

249. **ОТПРАВЯ** искане за разглеждане на делото по преюдициалното запитване по реда на **БЪРЗОТО ПРОИЗВОДСТВО** съгласно чл. 105, пар. 1 от Процедурния правилник на Съда на Европейския съюз.
250. **ПРЕПИС** от настоящото определение да се изпрати на председателя на Върховния касационен съд и Отдел „Право на ЕС и процесуално представителство пред Съда на ЕС“ към Министерството на външните работи за сведение.
251. Определението е окончателно и не подлежи на обжалване.

РАЙОНЕН СЪДИЯ: